

**Примірний перелік
методів, методичних прийомів і аудиторських процедур, що можуть
застосовуватися під час виконання аудиторського завдання**

Основними методами внутрішнього аудиту є документальна та фактична перевірка, тестування, аналіз даних, інтерв'ю.

Крім того, під час аудиторського дослідження можуть застосовуватися у тому числі наступні методи:

1) *документальна перевірка* - перевірка документів, записів, інформації, що може включати:

формальна перевірка — візуальна перевірка підписів посадових і матеріально відповідальних осіб щодо правильності записів усіх реквізитів щодо виявлених безпідставних виправлень, підчисток, дописувань у тексті й цифрах;

арифметична перевірка документів - перевірка правильності розрахунків у документах, облікових регістрах і звітних формах;

перевірка документів по суті - дає змогу встановити законність і доцільність операцій, правильність відображення операцій на рахунках та включення до статей звітності;

дослідження документів на відповідність чинному законодавству - спосіб перевірки достовірності й доцільності господарських операцій, їх відповідності нормативно-правовим актам;

2) *фактична перевірка* - перевірка кількісного і якісного стану об'єктів аудиту, фактичного здійснення операції/процесу;

3) *тестування* - застосовують для одержання аудиторських доказів щодо відповідності структури та ефективності функціонування систем обліку. Може включати:

тестування на відповідність - аудиторські тести щодо правильності (відповідності встановленим нормам) реалізації передбачених системних заходів контролю та передумов їх застосування;

тестування по суті - аудиторські процедури, розроблені для тестування результативності заходів контролю (рівня досягнення цілей контролю), зокрема повноти, правильності та законності відображення у фінансовій/бухгалтерській звітності трансакцій або документів, що супроводжують процес/систему тощо;

4) *аналіз даних* - включає вивчення об'єкта шляхом уявного та практичного розподілення його на складові частини (ознаки, властивості тощо); передбачає виокремлення та збір інформації з баз даних інформаційної системи, запитів та звітів тощо;

5) *інтерв'ю* - метод збору інформації, що передбачає проведення бесіди за визначеним планом, що припускає прямий контакт інтерв'юера з респондентом, де запис відповідей веде інтерв'юер;

б) *опитування* - використовується під час виконання аудиторського завдання з метою виявлення найбільш ризикових сфер внутрішнього контролю, отримання доказів, підтвердження одержаної інформації та документально оформлюється;

7) *спеціальна перевірка* - перевірка, що здійснюється із залученням фахівців вузької спеціалізації (наприклад, спеціаліст з ІТ тощо) для виявлення різного роду відхилень від норм та з метою доведення фактів порушень і відхилень;

8) *комбінована перевірка* - поєднує різні види перевірок (наприклад, документальну й аналіз даних тощо);

9) *вивчення нормативно-правових актів, внутрішніх нормативних документів* - огляд порядків, інструкцій, адміністративних регламентів процесів тощо об'єкта внутрішнього аудиту та інших внутрішніх документів (розпорядчих документів, службового листування, звітів, протоколів нарад тощо).

Аналітичні процедури застосовуються для аналізу й оцінки інформації на етапах попереднього дослідження об'єкта внутрішнього аудиту, планування здійснення внутрішнього аудиту та під час проведення аудиту та на етапі аналізу, оцінки зібраних доказів і підготовки висновків окремо, а також можуть бути частиною процедур оцінки ризиків та тестування заходів/систем контролю, спрямовані на виявлення наявності чи відсутності незвичних (нетипових) або неправильно відображених фактів і результатів діяльності, які вказують на ризикові сфери і потребують особливої уваги аудитора.

Аналітичні процедури та методичні прийоми:

1) *порівняння* інформації/даних досліджуваного періоду з плановими показниками, встановленими ключовими показниками ефективності (за їх наявності) або подібним бюджетом/звітом за попередні періоди; порівняння інформації на вищому операційному рівні або даних із подібними секторами;

2) *зіставлення* та аналіз взаємозв'язків між фінансовими та відповідними нефінансовими даними (наприклад, реєстри обліку та фактично виплачена заробітна плата порівняно з тенденцією середньої чисельності персоналу);

3) *вивчення* - дослідження записів документів, матеріальних активів; існуючих зв'язків між різними інформаційними елементами;

4) *спостереження* - візуальний нагляд за ходом виконання операцій і процедур з метою визначення фактичного способу їх виконання;

5) *підтвердження* - отримання у письмовій формі відповіді для підтвердження вже наявної інформації;

б) *підрахунок* - перевірка арифметичної точності записів;

7) *аналітичний огляд* - вивчення важливих коефіцієнтів, тенденцій та інших даних, що характеризують стан об'єкта внутрішнього аудиту;

8) *аналітичні тести* - методи порівняння даних (показників) як в

абсолютних одиницях, так і у відносних (індекси, коефіцієнти, відсотки);

9) *анкетування* - отримання відповідей на систему стандартизованих запитань попередньо підготовлених бланків - анкет;

10) *запит інформації* - вимога у письмовій формі стосовно надання інформації/документів щодо об'єкта внутрішнього аудиту;

11) *лист-опитування* - надається працівникам об'єкта внутрішнього аудиту з метою отримання відповіді на визначені питання;

12) *звірка* - перевірка відображення фінансово-господарських операцій, що передбачає порівняння даних внутрішнього аудиту з отриманою та наявною інформацією; звірка застосовується також під час вивчення одних і тих же показників у різних первинних документах суб'єкта внутрішнього аудиту;

13) *обстеження* - особисте ознайомлення з предметом дослідження;

14) *прослідковування* - простеження відображення окремої операції, категорії операцій, сальдо рахунку послідовно у різних документах, починаючи від первинних документів, реєстрів аналітичного, синтетичного обліку, даних Головної книги, показників фінансової звітності тощо;

15) *сканування* - безперервний, поелементний перегляд інформації з метою встановлення незвичного (нетипового) факту щодо недоліків і порушень;

16) *перерахунок* - перевірка арифметичних записів;

17) *вимірювання* - зіставлення шляхом підрахунку процедур і процесів об'єкта внутрішнього аудиту.

Загальнонаукові і спеціальні методи:

1) *аналіз* - комплексне вивчення фінансового стану об'єкта аудиту й ефективності управління активами з метою оцінки досягнутих результатів, що проводиться за допомогою фінансового аналізу за даними бухгалтерського обліку, фінансової, податкової та статистичної звітності, тощо. Аналіз є методом дослідження, що включає вивчення об'єкта за допомогою уявного або практичного розкладання його на складові елементи, кожен з яких аналізується окремо, але в межах єдиного цілого об'єкта;

2) *синтез* - метод зворотного аналізу, який у внутрішньому аудиті застосовується для вивчення об'єкта в його цілісності, єдності і взаємному зв'язку всіх його складових елементів;

3) *індукція та дедукція* - під час застосування методу індукції дослідження здійснюють від загального до часткового (досліджується об'єкт в цілому, проте висновки внутрішнього аудитора мають бути підтверджені відповідними розрахунками, вибірковими перевітками складових об'єкта дослідження), під час застосування методу дедукції - дослідження здійснюють від часткового до загального, що дозволяє внутрішньому аудитору зробити відповідні висновки на основі вивчення окремих складових об'єкта дослідження;

4) *моделювання* - ґрунтується на заміні об'єкта, процесу, що вивчається, на їх аналог, модель, що містить істотні прикмети оригіналу (стандарти, нормативи), представлення об'єкта дослідження у вигляді моделі. Одним із ефективних інструментів аналізу процесу є його схематичне зображення (побудова блок-схеми процесу);

5) *порівняльний аналіз* - дозволяє визначити відхилення діючого стану об'єктів, що вивчаються, від норм і нормативів та прогнозованих показників;

6) *системний аналіз* - вивчення об'єкта внутрішнього аудиту як сукупності елементів, які утворюють систему, використовується для оцінки діяльності об'єктів системи з усіма факторами, що впливають на його функціонування;

7) *економічний аналіз* - система прийомів, яка використовується, зокрема, під час аудиту фінансової діяльності для розкриття причинних зв'язків, що зумовлюють результати явищ і процесів;

8) *статистичні розрахунки* - передбачає одержання таких кількісних і якісних характеристик досліджуваних фактів діяльності, які не містяться безпосередньо у вихідній економічній інформації (бухгалтерській та фінансовій звітності, розрахункових відомостях на заробітну плату тощо). Застосовуються за потреби провести уточнення наближених величин, перейти від одних величин до інших характеристик кількісних зв'язків і відносин.

Під час аудиторського дослідження можуть застосовуватися інші передбачені законодавством методи, аналітичні процедури та методичні прийоми, а також загальнонаукові і спеціальні методи.
